

bringe en Lighed i Indtægtsniveau indenfor de forskellige Klasser i Samfundet. Hvis man gør det, saa foregøgler man noget, som ikke kan tilvejebringes. Hvad enten Samfundet er bygget, som det nu er, paa det kapitalistiske Grundlag, eller det var bygget paa et rent kooperativt, andelsmæssigt eller paa et socialistisk Grundlag, saa vil der altid være en Forskel, som giver sig Udtryk økonomisk, paa dem, der leder Bedriften, og dem, som paa anden Maade deltager i den. Denne Forskel vil overhovedet ikke kunne udslettes, fordi man vil og maa, selv i et socialistisk Samfund, til Ledere søge nogle ud, der har Egenskaber, som andre ikke har, og det er man nødsaget til at vurdere paa den ene eller anden Maade, der altid vil komme til Udtryk i økonomisk Velvære.

Det, man kan tilstræbe fra et demokratisk Synspunkt, er for det første, at der ikke findes nogen Samfundsklasse, som ikke lever menneskeværdigt, og som ikke har de bedst mulige Vilkaar for sin Udvikling og sit Arbejde, og dernæst, at der er en saadan Samfundsordning, at det er Evner og Villie, Karakter og Arbejde, som bestemmer, hvor et Menneske kommer til at staa i Samfundet, og ikke det tilfældige Udgangspunkt, han har haft i sin Slægt, i sin Familie, i det for ham nedarvede. Det er det demokratiske Arbejdes økonomiske Hovedprincip at fjerne fra den enkeltes Evner Hindringerne for at naa frem til fuld Udfoldelse; og det er det demokratiske Arbejdes anden Hovedopgave at sørge for, at ingen Samfundsklasse faar en ringere Del i Livsgoderne, end Samfundet er i Stand til at yde. Med andre Ord, en Formindskelse af Forskellen uden nogen Mulighed for at tilstræbe den automatiske Lighed.

Men jeg vender tilbage til det almindelige Spørgsmaal om Prisdannelsen. Det er jo et saa uhyre kompliceret Spørgsmaal, at det ikke kan undre, at der af Medlemmer, som har beskæftiget sig saa indtrængende med det som det ærede Medlem Hr. Hans Nielsen og det ærede Medlem Hr. Kragh, kan fremsættes Anskuelse, som forekommer mig højst forbavsende. Begge disse Medlemmer fremsatte Udtalelser, som gjaldt Priserne paa Landbrugsvarer, og begge Udtalelser forbavsende mig, hvis jeg da har hørt og forstaaet dem rigtigt.

Det ærede Medlem Hr. Hans Nielsen sagde, vendt til det ærede Medlem Hr. Pinstrup, tror jeg, det blev til ved en kort Afbrydelse, eller fordi det ærede Medlems Øjne nu tilfældigvis faldt paa dette ærede bemærkelsesværdige Medlem: Landbrugerne

tager jo de højeste Priser, de kan faa i London, uden at de vil give den Løn, man betaler i London. Jeg forstaaer ikke, hvad de to Ting har med hinanden at gøre. Efter min Mening har de ikke det fjerneste med hinanden at gøre. De Priser, som Landbruget faar, har jo intet som helst at gøre med den Løn, der betales for Fremstillingen af Varerne i England. Det er jo heller ikke den Pris, den engelske Arbejder giver for de danske Landbrugsvarer, den danske Landbruger faar. Det er Engrosprisen, han faar, og den hænger sammen med hele den økonomiske Tilstand, som overhovedet eksisterer i det engelske Rige. Det forekommer mig derfor, hvad Spørgsmaalet om Prisdannelsen angaar, at det er en ganske uforklarlig Paastand, som det ærede Medlem Hr. Hans Nielsen her fremsætter. Der fremkommer saa ofte om Landbrugets Priser saa vildfarende Anskuelse, at det forekommer mig, at de, der ikke hører direkte til Landbrugernes Kreds, burde søge at modvirke disse urimelige Opfattelser.

Derfor forbavsende ogsaa en Udtalelse af det ærede Medlem Hr. Kragh mig, for saa vidt jeg har hørt og forstaaet den rigtigt. Det ærede Medlem gjorde i Forbindelse med Spørgsmaalet om Prisdannelsen paa Levnedsmiddelproduktionen en Bemærkning om, at der ikke indgik saa megen Arbejdsløn deri, og det var Forklaringen paa, at Prisdannelsen havde været saa stort. Saaledes forstod jeg det ærede Medlem. Men det er mig en lige saa ufattelig Paastand, thi Spørgsmaalet om Arbejdslønnen i Landbrugsproduktionen har ingen som helst Indflydelse paa de Priser, Landbrugerne faar for deres Varer. Det er jo saa indlysende, hvad det ærede bemærkelsesværdige Medlem, som jeg for et Øjeblik siden saa til og nævnte, har sagt i saa Henseende. Der er her en Væsensforskel mellem Industriproduktionen og Landbrugsproduktionen, og det er der i alle Lande. For os er der den specielle Omstændighed, at Landbrugsproduktionens Priser bestemmes andre Steder, og om vi har produceret disse Varer med højere Omkostninger eller lavere Omkostninger, er ikke bestemmende for den Pris, vi faar. Har vi haft højere Omkostninger, kan vi komme til at sælge med Tab, har vi haft lavere Omkostninger, kan vi en Tid komme til at sælge med meget stor Gevinst; men vore Produktionsomkostninger er afhængige af Tilstanden i Landet, medens den Pris, vi faar, er afhængig af Tilstanden i Lande, som vi ingen Indflydelse har paa.

Og saa kommer tilmed det for Landbrugsproduktionen særegne, at det jo mest drejer sig om, hvad der i Statsbanernes Ta-